

Praktische stappen naar succesvolle CSRD-implementatie

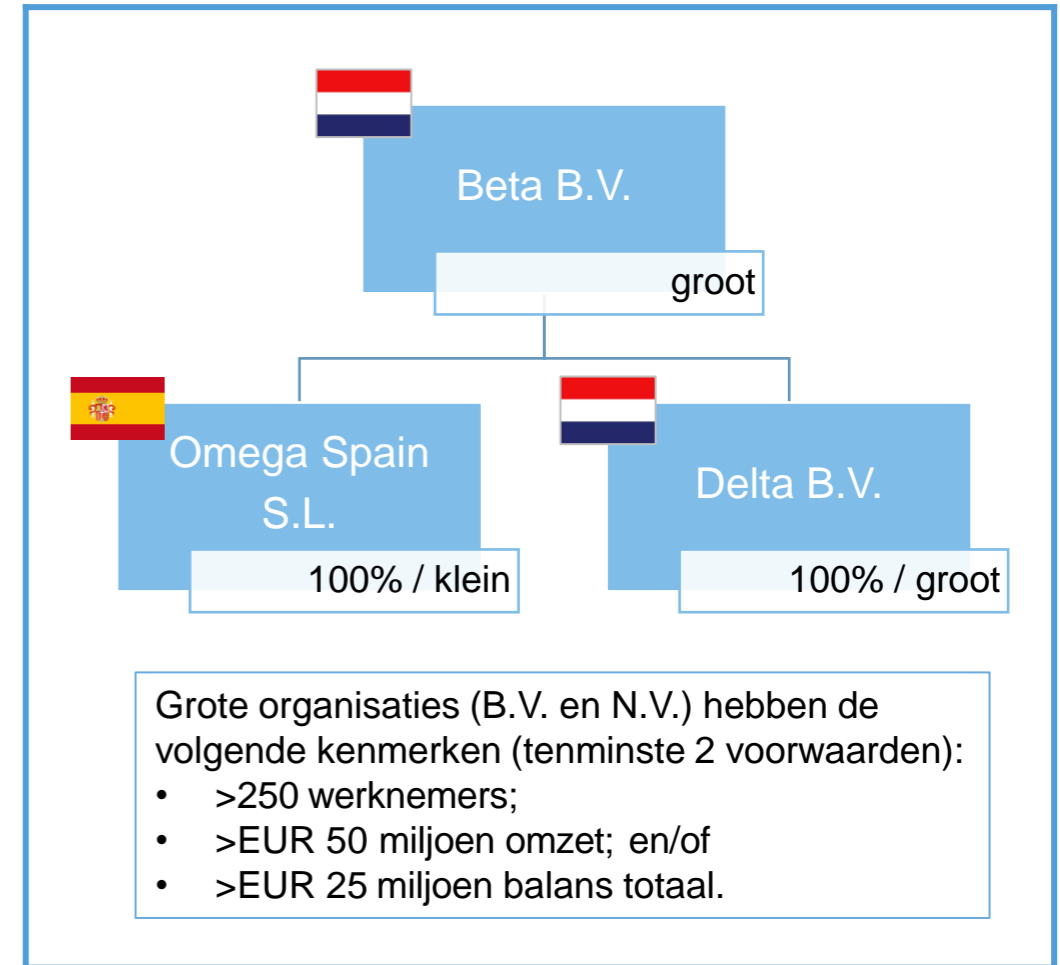
Sessie 2: 9 november 2023

Te nemen stappen in de CSRD-implementatie

- 1 Bepaal niveau van consolidatie
- 2 Breng de waardeketen in kaart
- 3 Bepaal stakeholders en start stakeholder dialoog
- 4 Voer de materialiteitsanalyse uit
- 5 Bepaal de datapunten en stel gaps vast
- 6 Formuleer beleid, doelstellingen en KPI's
- 7 Verzamel data, meet en leg vast
- 8 Rapporteer

1. Bepaal niveau van consolidatie

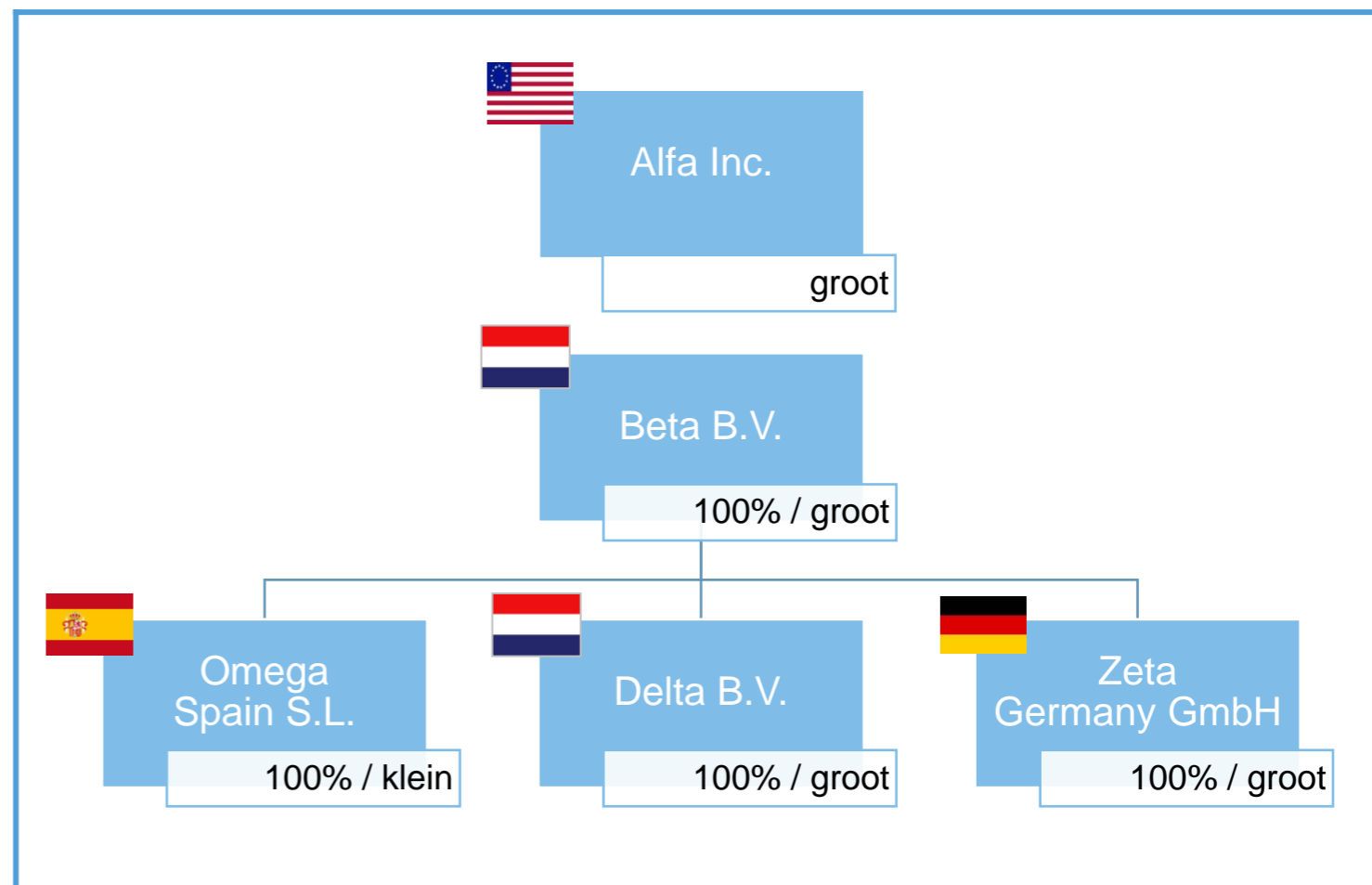
- De **niet-financiële duurzaamheidsinformatie** en **jaarrekening** hebben betrekking op:
 - **dezelfde entiteit**; en
 - **dezelfde rapportageperiode**.
- Een moedermaatschappij met een **geconsolideerde jaarrekening** stelt ook de **niet-financiële duurzaamheidsinformatie** op voor de groep.
- **Vrijstelling** voor **dochterondernemingen**, indien dochters zijn opgenomen in het geconsolideerde jaarverslag van de moeder.
- Deelnemingen en **joint ventures** worden opgenomen conform jaarrekening. Uitzonderingen:
 - Broeikasgas emissies: 100% in geval van operationele zeggenschap.
 - Bij bepalen materialiteit: Volledig meenemen.

1. Bepaal niveau van consolidatie

Op welk niveau maak je een CSRD-verslag over FY 2025?

- A. Alle Europese entiteiten die aan de CSRD-criteria voldoen, maken een CSRD-verslag.
- B. Een geconsolideerd CSRD-verslag voor Alfa Inc. inclusief alle entiteiten.
- C. Een geconsolideerd CSRD-verslag voor Beta B.V. inclusief alle entiteiten
- D. Een geconsolideerd CSRD-verslag voor Beta B.V. inclusief entiteiten die aan de CSRD-criteria voldoen.

Te nemen stappen in de CSRD-implementatie

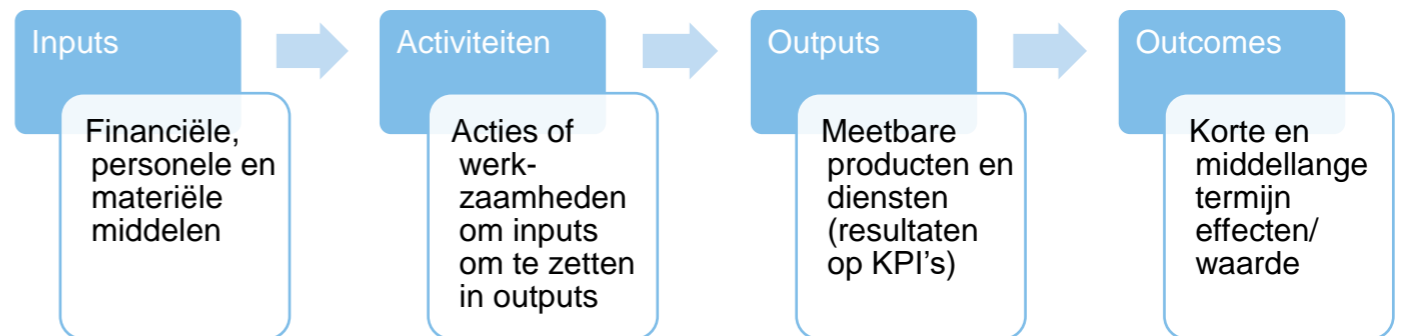
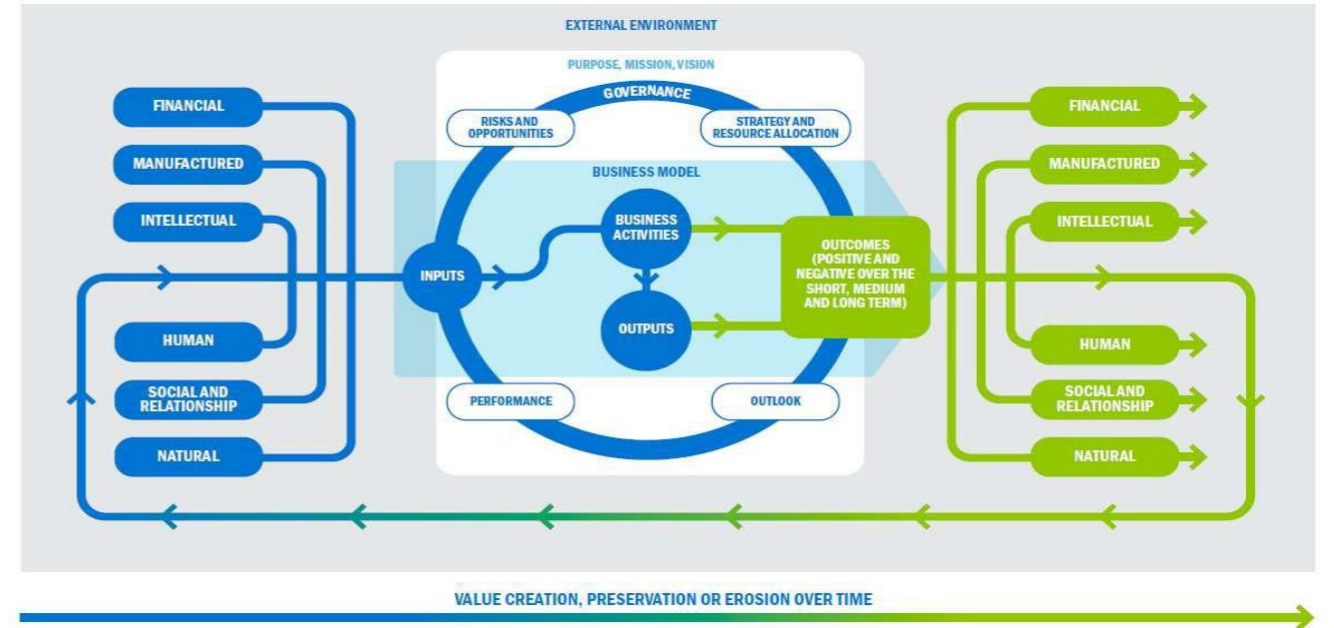
- 1 Bepaal niveau van consolidatie
- 2 **Breng de waardeketen in kaart**
- 3 Bepaal stakeholders en start stakeholder dialoog
- 4 Voer de materialiteitsanalyse uit
- 5 Bepaal de datapunten en stel gaps vast
- 6 Formuleer beleid, doelstellingen en KPI's
- 7 Verzamel data, meet en leg vast
- 8 Rapporteer

2. Breng de waardeketen in kaart Inputs, outputs en outcomes

Rapportage-eis ESRS 2 SBM-1:

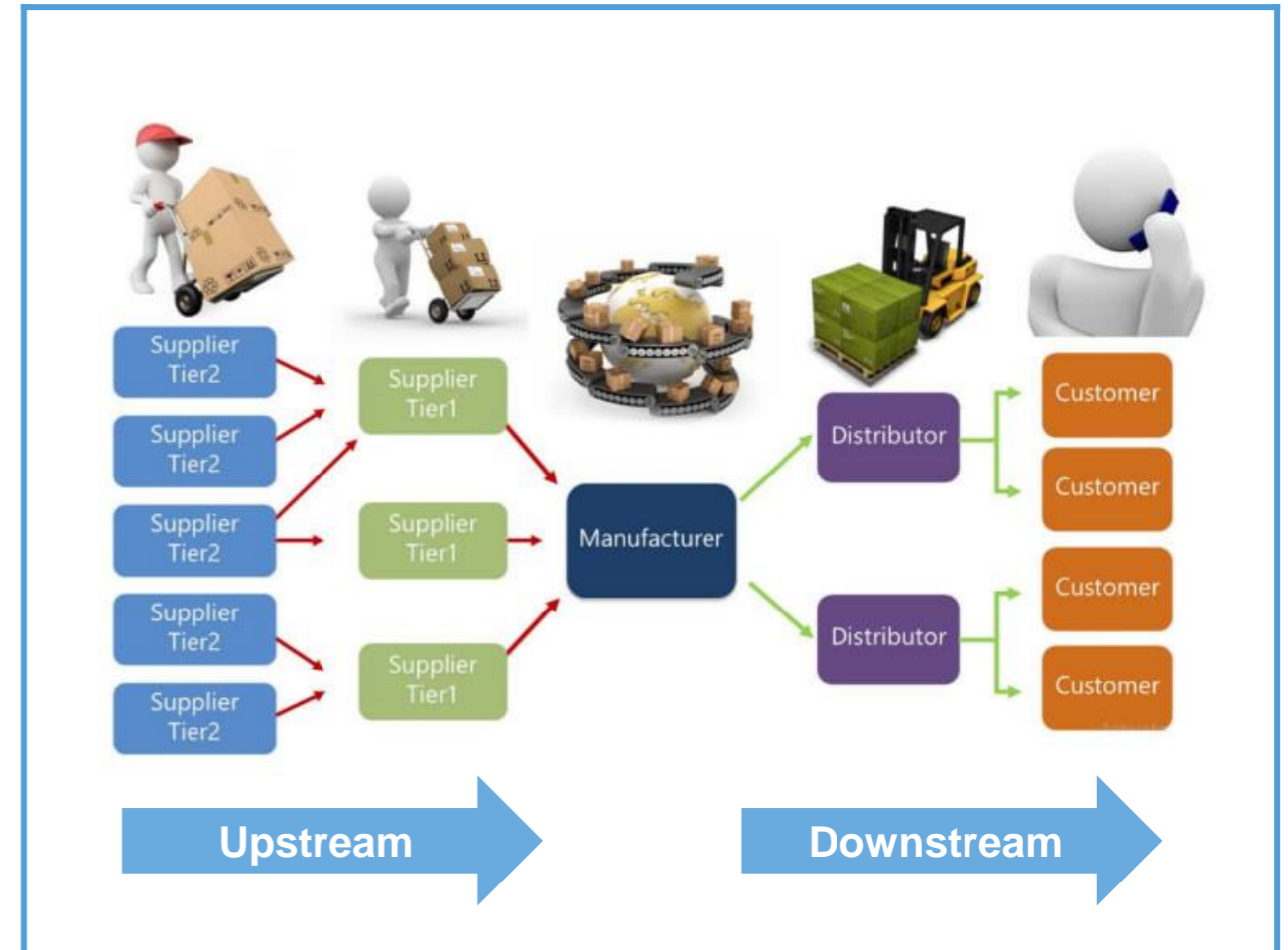
De onderneming rapporteert een **beschrijving** van haar businessmodel en waardeketen, met inbegrip van:

- haar **inputs** en haar aanpak bij het verzamelen, uitwerken en beveiligen van die inputs;
- haar **outputs en uitkomsten** in termen van actuele en verwachte voordelen voor klanten, beleggers en andere stakeholders;

2. Breng de waardeketen in kaart

- Een waardeketen omvat **activiteiten, hulpbronnen en relaties** die de onderneming gebruikt voor haar producten of diensten:
- Van **ontwerp** en productie tot levering, consumptie en **end-of-life**.
- **Rapportage-eis ESRS 2 SBM-1:**
De onderneming rapporteert een **beschrijving** van haar businessmodel en waardeketen, met inbegrip van:
 - de belangrijkste aspecten van haar **upstream- en downstream waardeketen**; en
 - de **positie** van de onderneming binnen haar waardeketen, met inbegrip van een beschrijving van de **belangrijkste zakelijke actoren** (zoals cruciale leveranciers, klanten en eindgebruikers) en hun relatie met de onderneming.

2. Breng de waardeketen in kaart

Te beantwoorden vragen:

Activiteiten

Wat doet de onderneming? Waar worden de activiteiten uitgevoerd (locatie)?

Input

Wat zijn de ingaande stromen (producten en diensten) van de onderneming? Waar komen de ingaande stromen vandaan? Denk aan directe en indirecte goederen en diensten, mensen, kapitaal, etc.

Output

Wat zijn de uitgaande stromen (producten en diensten) van de onderneming? Waar gaan de uitgaande stromen naar toe?

Outcomes

Wat is de korte, middellange en lange termijn effecten / waarde?

Partijen

Met welke partijen doet de onderneming zaken / worden relaties onderhouden? Waar bevinden deze partijen zich? Denk aan leveranciers, afnemers, investeerders, zakenpartners, etc.

Randvoorwaarden

Met welke randvoorwaarden moet de onderneming rekening houden? Denk aan wetten, richtlijnen, convenanten, etc.

Te nemen stappen in de CSRD-implementatie

- 1 Bepaal niveau van consolidatie
- 2 Breng de waardeketen in kaart
- 3 Bepaal stakeholders en start stakeholder dialoog
- 4 Voer de materialiteitsanalyse uit
- 5 Bepaal de datapunten en stel gaps vast
- 6 Formuleer beleid, doelstellingen en KPI's
- 7 Verzamel data, meet en leg vast
- 8 Rapporteer

3. Bepaal stakeholders en start stakeholder dialoog

- Stakeholders zijn degenen die:
 - **de onderneming (kunnen) beïnvloeden;** of
 - **door de onderneming (kunnen) worden beïnvloed.**
- Twee hoofdgroepen van stakeholders:
 - **Betrokken stakeholders.**
 - **Gebruikers van duurzaamheidsinformatie.**
- Stel een **volledige lijst op van groepen** wiens belangen (kunnen) worden beïnvloed door de activiteiten van de onderneming. Bepaal daaruit de meest belangrijke stakeholder groepen.
- Stakeholders **moeten worden geraadpleegd.**
- Stakeholders kunnen worden geraadpleegd of betrokken via: enquêtes, interviews, workshops, advies panels (Raad van Advies) en/of ronde tafel gesprekken.

Voorbeelden stakeholderbetrokkenheid

In dialoog met stakeholders

Als coöperatie weet FrieslandCampina dat succes begint met samenwerking. We onderhouden actief contact met vele partijen, binnen en buiten de zuivelketen (zie bijlage Stakeholderdialoog). Door te luisteren, te informeren en elkaar te ontmoeten. Zo brengen we verwachtingen van belanghebbenden over het handelen van FrieslandCampina in kaart en blijven we op de hoogte van relevante, actuele ontwikkelingen.

Waar mogelijk betrekken we onze stakeholders bij het ontwikkelen van beleid, over onder meer duurzaamheid, biodiversiteit en gezonde voeding, en consulteren we hen bij het vaststellen van de onderwerpen waarover wij jaarlijks verslag doen (zie materiële thema's). Deze stakeholders worden geïdentificeerd op basis van hun invloed op FrieslandCampina en andersom de mate waarin FrieslandCampina's handelen invloed heeft op hen.

De belangrijkste stakeholders

- Leden-melkveehouders en coöperatie
- Medewerkers
- Afnemers (consumenten en klanten)
- Leveranciers
- Financiers
- Overheden en lokale autoriteiten
- Non-gouvernementele organisaties (ngo's) en belangenorganisaties
- Voedings- en gezondheidsexperts

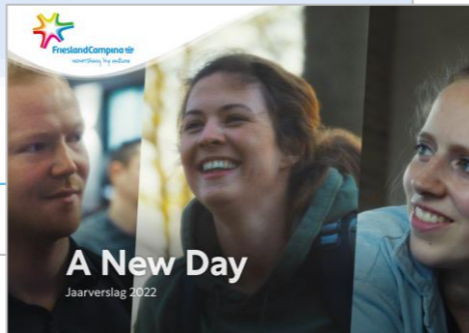
De specifieke organisaties en de besproken onderwerpen en acties die uit de contacten voortvloeien, zijn opgenomen in de stakeholderdialoog-tabel (zie pagina 232).

Top 5 materiële thema's

- Broeikasgasemissie op de boerderij
- Natuur en biodiversiteit
- Gezonde producten met nutritionele waarde
- Duurzame innovatie
- Diergezondheid en dierenwelzijn

Materiële thema's

Om richting te geven aan onze strategie en focusgebieden onderzoekt FrieslandCampina elke twee jaar welke onderwerpen relevant zijn om op te acteren. Dit zijn de zogenoemde 'materiële onderwerpen'. In 2022 is de materialiteitsanalyse (2021) geactualiseerd, waarbij externe ontwikkelingen, zoals toenemende aandacht voor emissies en biodiversiteit, zijn meegewogen. Daaruit bleek dat de relevante en significante thema's niet gewijzigd zijn ten opzichte van 2021. Zo is broeikasgasemissies op de boerderij nog steeds het belangrijkste thema, gevolgd door natuur en biodiversiteit, gezonde producten met nutritionele waarde, duurzame innovatie en diergezondheid en dierenwelzijn (zie de volledige prioritering vanaf pagina 262). Deze materiële onderwerpen vormen de basis van de geïntegreerde strategie van FrieslandCampina en van de onderwerpen die in dit jaarverslag besproken worden. In 2023 voeren we een uitgebreide materialiteitsanalyse uit conform CSRD en GRI-standaarden.

Stakeholderdialoog 2022

Stakeholder Contactvorm Gespreksonderwerpen 2022

Stakeholder	Contactvorm	Gespreksonderwerpen 2022
Klanten		
Verzekerden	Dagelijks contact via o.m. het Klant Contact Center (KCC), het CZ Zorgteam en Webcare en Juridische Zaken via kwantitatief en kwalitatief (klant)onderzoek en speciale events zoals webinars	Diverse onderwerpen zoals klanttevredenheid, verbeteren en
Ledenraad	Structureel overleg met R themabijeenkomsten en r jaar	
Zakelijke klanten en intermediairs	Diverse overleggen, them netwerkevents in aanwezig leden en dagelijkse dienst	

Om de materialiteitsbepaling uit te voeren is het van belang te benaderen. Een stakeholdergroep wordt als belangrijk ondervindt of zelf invloed uitoefent op CZ groep. Bij de stakeholdergroepen voor de externe prioritering is uitgezocht welke stakeholders: zorgaanbieders, klanten (zakelijk en individueel) en overheden. De externe prioritering is vastgesteld op basis van een enquête die in 2017 is gestuurd naar 447 stakeholders van de vertegenwoordiging van stakeholdergroepen. 210 Stakeholders hebben toen de enquête ingevuld en daarmee was er een responspercentage van 47 procent. Een externe herweging in 2019 werd niet noodzakelijk geacht aangezien de relevante trends en ontwikkelingen van de in 2017 geïdentificeerde trends niet wezenlijk van elkaar verschilden.

Onderstaande tabel laat de aantallen en weging per stakeholder(sub)groep zien. Deze weging is gebaseerd op het aantal respondenten en het belang van deze groep voor CZ groep. Hiermee worden eventuele scheve verhoudingen tussen groepen (zoals een oververtegenwoordiging van klanten door het grote aantal respondenten) voorkomen.

Stakeholder Subgroep	Stakeholder Hoofdgroep	Aandeel respondenten per hoofdgroep	Weging
Farmacie			
Ziekenhuizen			
Mondzorg	Zorgaanbieders	22%	30%
Paramedische hulp			
GGZ			
Huisartsen			
Patiëntenverenigingen	Patiëntenverenigingen	8%	15%
Zakelijke contacten klantpanel	Klanten	65%	45%
Gemeenten	Overheden	5%	10%

Te nemen stappen in de CSRD-implementatie

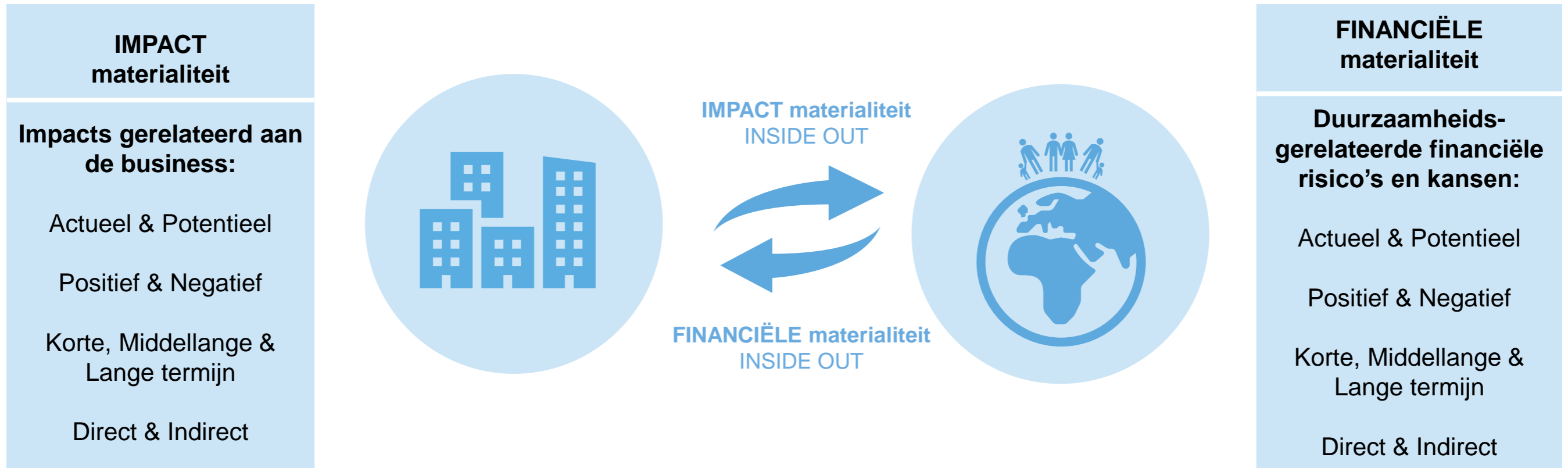
- 1 Bepaal niveau van consolidatie
- 2 Breng de waardeketen in kaart
- 3 Bepaal stakeholders en start stakeholder dialoog
- 4 Voer de materialiteitsanalyse uit
- 5 Bepaal de datapunten en stel gaps vast
- 6 Formuleer beleid, doelstellingen en KPI's
- 7 Verzamel data, meet en leg vast
- 8 Rapporteer

4. Voer de materialiteitsanalyse uit

Te nemen stappen:

- I. Stel een **longlist** op van alle potentiële materiële onderwerpen
- II. Van longlist naar **shortlist**.
- III. Betrek **stakeholders**.
- IV. **Bepaal definitieve lijst** van materiële onderwerpen.
- V. **Koppel** de materiële onderwerpen aan de **ESRS-en**.

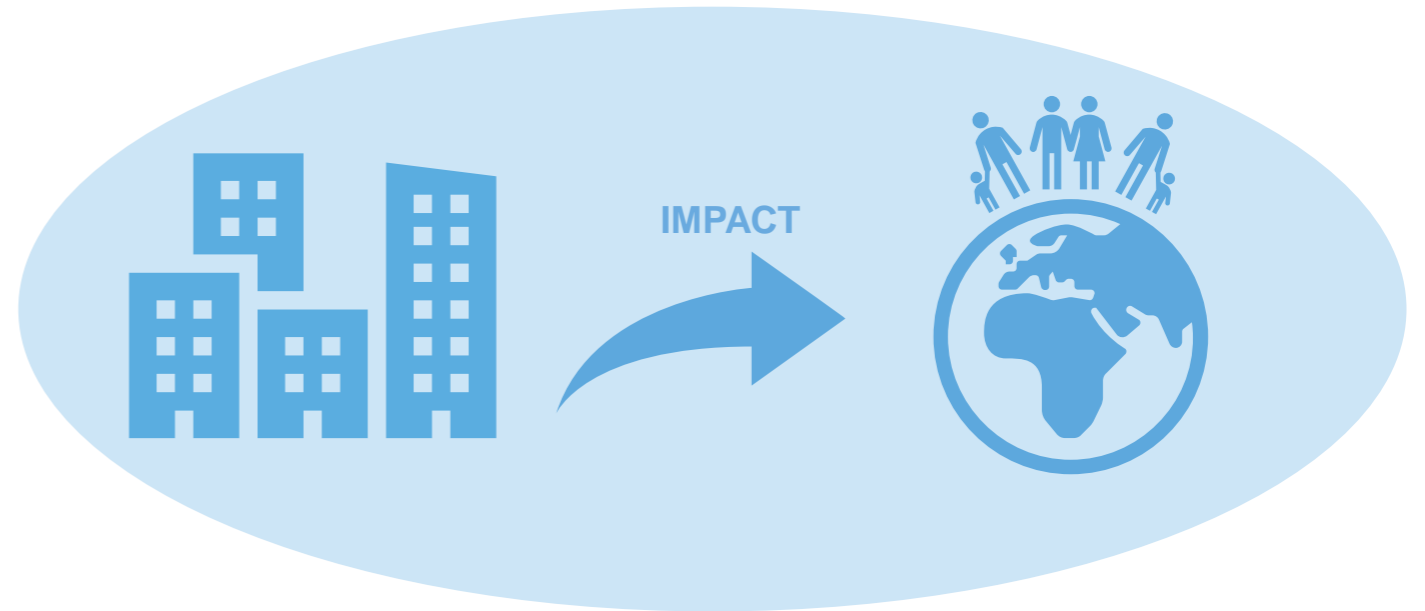
4. Voer de materialiteitsanalyse uit Dubbele materialiteit

4. Voer de materialiteitsanalyse uit

Impact materialiteit

- Een onderwerp is impact materieel wanneer het betrekking heeft op materiële daadwerkelijke of potentiële, positieve of negatieve impacts **van de onderneming op mens of milieu** op korte, middellange en lange termijn.
- Omvat impacts die verband houden met:
 - de **eigen activiteiten**; en
 - de upstream- en downstream **keten** van de onderneming via:
 - producten en diensten; en
 - zakelijke relaties.

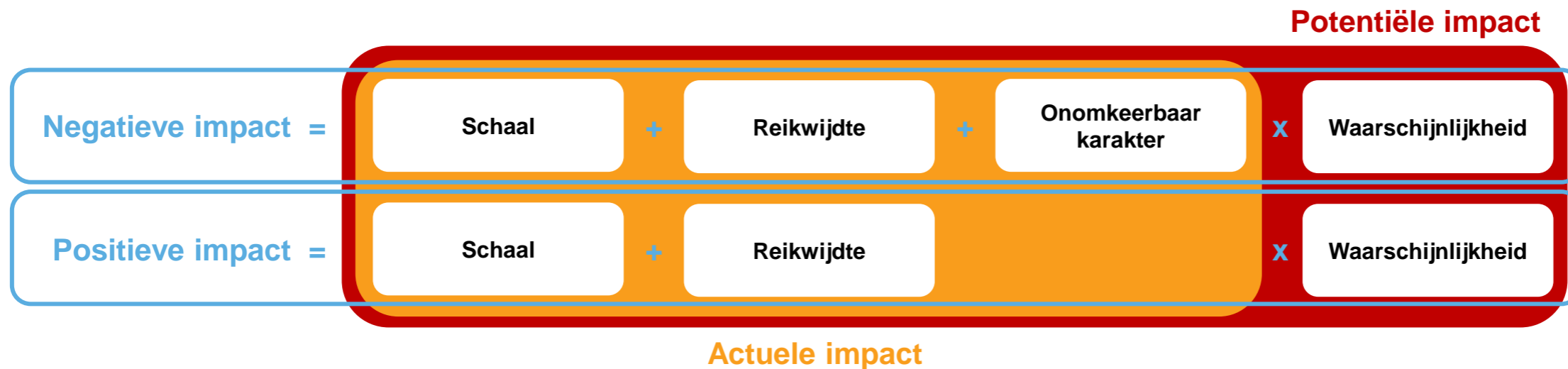

4. Voer de materialiteitsanalyse uit

Inschatting impact materialiteit

Om **impact materialiteit** te beoordelen, worden kwantitatieve en/of kwalitatieve drempels gebruikt, op basis van:

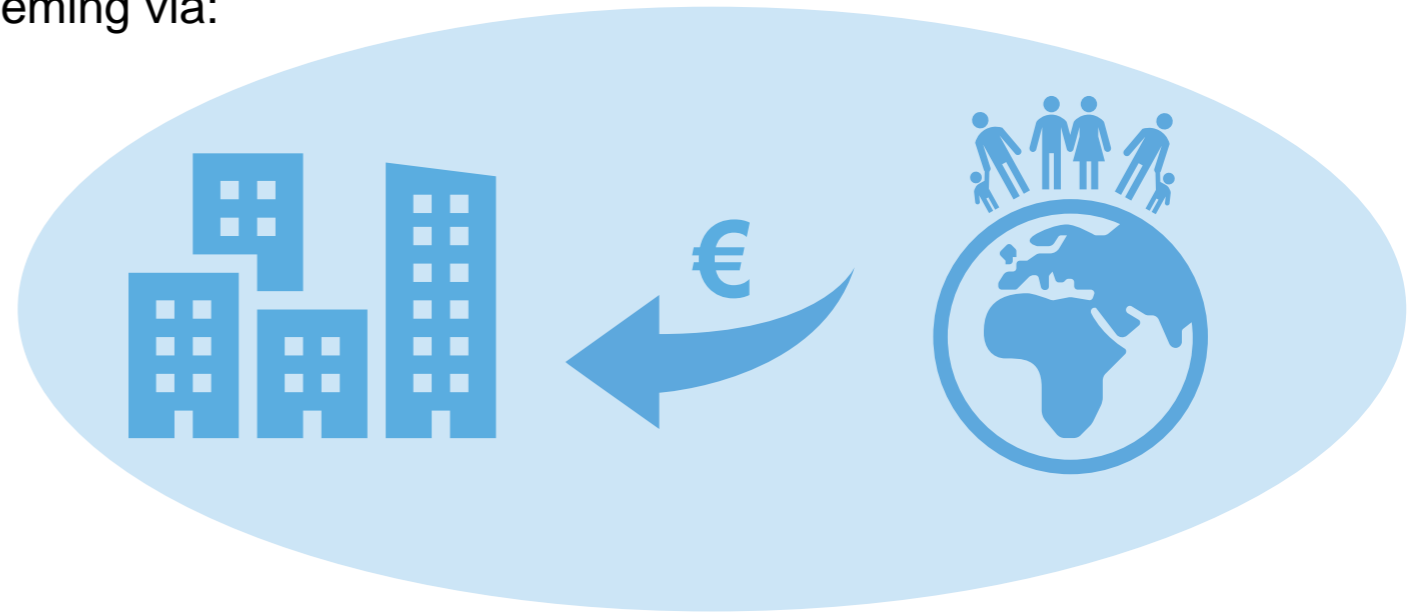
- **Schaal:** Hoe zwaar is de negatieve impact of hoe gunstig is de positieve impact voor mens of milieu?
- **Reikwijdte:** Hoe breed gaan de negatieve of positieve impacts?
- **Onomkeerbaar karakter:** Of, en in hoeverre de negatieve impacts kunnen worden hersteld.
- **Waarschijnlijkheid:** In geval van potentiële impacts: Wat is de kans dat de impact optreedt?

4. Voer de materialiteitsanalyse uit

Financiële materialiteit

- Een onderwerp is financieel materieel indien het **risico's of kansen** genereert **die voor een onderneming** op korte, middellange of lange termijn **invloed hebben** (of kunnen hebben) op **financiële** positie, financiële prestaties, kasstromen, toegang tot financiering of kapitaalkosten.
- Omvat onderwerpen die verband houden met:
 - de **eigen activiteiten**; en
 - de upstream- en downstream **keten** van de onderneming via:
 - producten en diensten; en
 - zakelijke relaties.
- Een onderwerp dat **impact materieel is**, is vaak ook een financieel materieel onderwerp.

4. Voer de materialiteitsanalyse uit

Inschatting financiële materialiteit

- **Risico's en kansen** (opportunities) kunnen te maken hebben met:
 - gebeurtenissen uit het **verleden** of in **de toekomst**;
 - **eigen activiteiten** en **zakelijke relaties**; en/of
 - **afhankelijkheden** van natuurlijke en sociale **hulpbronnen**.
- **Weglating, onjuiste weergave of maskeren** van financieel materiële onderwerpen zijn van **invloed** op **beslissingen** van **gebruikers** van **duurzaamheidsinformatie**.
- De materialiteit van risico's en kansen (opportunities) wordt bepaald op basis van een combinatie van de waarschijnlijkheid dat financiële effecten optreden en de potentiële omvang daarvan.

Financieel materieel =

Waarschijnlijkheid

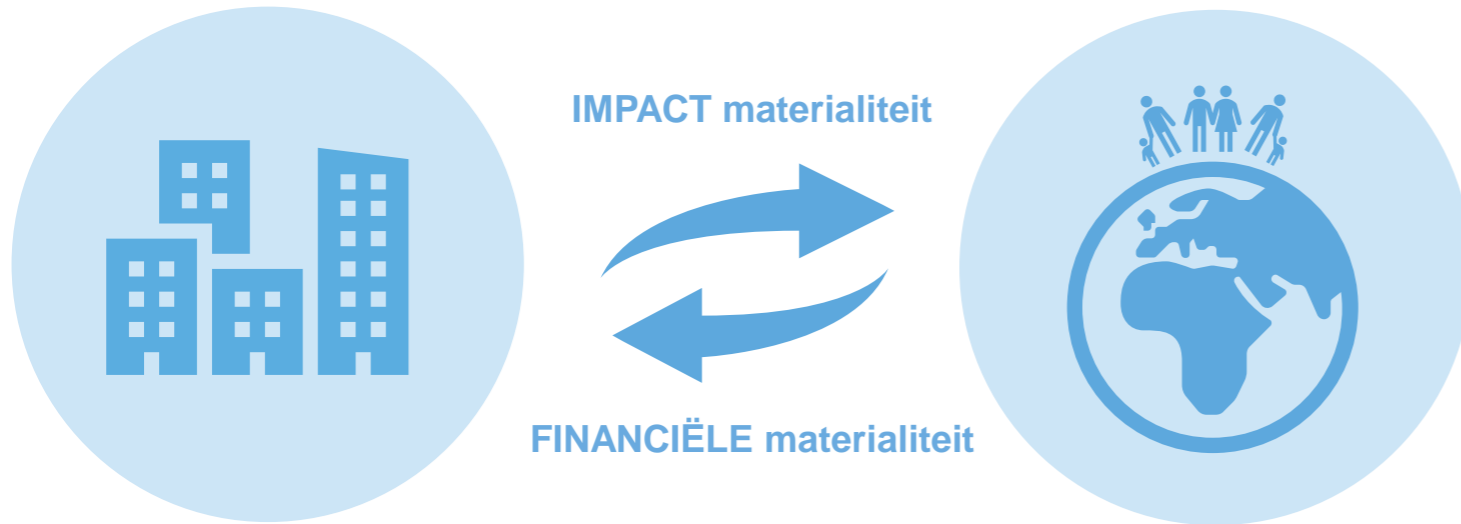
x

Potentiële omvang

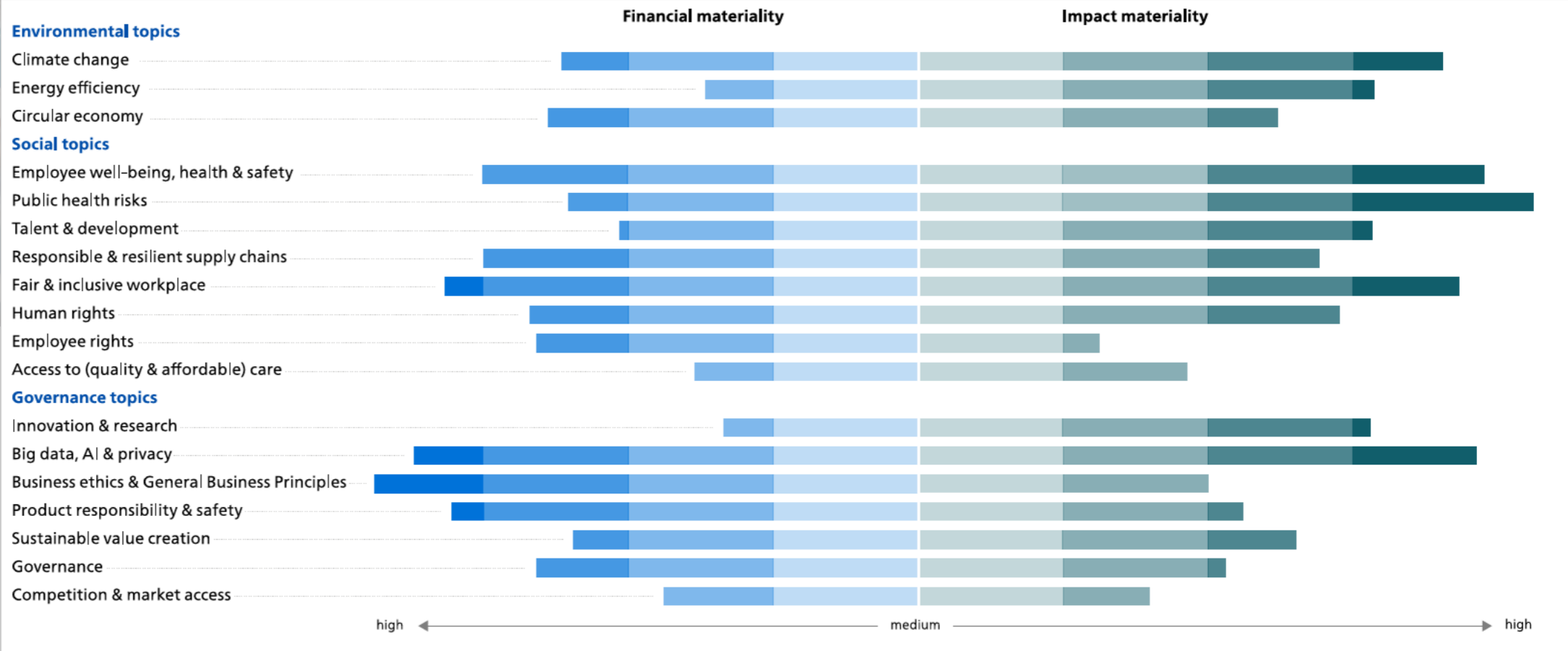
Staalfabrikant: Luchtvervuiling

Welke materialiteit?

- a. Impact materialiteit
- b. Financiële materialiteit
- c. Impact én financiële materialiteit

Voorbeeld materiële onderwerpen

4. Voer de materialiteitsanalyse uit

Stel een longlist op

- **Stel een longlist op van alle potentiële materiële onderwerpen** op basis van de onderwerpen in de ESRS-en (zie ESRS 1 TV16).
- Voeg **bedrijfsspecifieke onderwerpen** toe (zie Waardeketen, stap 2), vanwege:
 - **activiteiten** van de onderneming en de locatie van de activiteiten;
 - **partijen** waarmee de onderneming zaken doet en de locatie van de partijen (upstream en downstream);
 - **stakeholders** van de onderneming; en
 - **randvoorwaarden**, zoals wetten, richtlijnen en convenanten.
- **Evalueer** de longlist en beoordeel op volledigheid.

Stel de longlist op in een interne werkgroep.

Thema-tische ESRS	Duurzaamheidsthema's behandeld in thematische ESRS		
	Thematisch	Sub-thematisch	Sub-sub-thematisch
ESRS E1	Klimaat-verandering	<ul style="list-style-type: none"> • Klimaatadaptatie • Klimaatmitigatie • Energie 	
ESRS E2	Verontreiniging	<ul style="list-style-type: none"> • Luchtverontreiniging • Waterverontreiniging • Bodemverontreiniging • Verontreiniging levende organismen en voedselbronnen • Zorgwekkende stoffen • Zeer zorgwekkende stoffen • Microplastics 	
ESRS E3	Water en mariene hulpbronnen	<ul style="list-style-type: none"> • Water • Mariene hulpbronnen 	<ul style="list-style-type: none"> • Waterverbruik • Wateronttrekking • Waterlozing • Waterlozing in oceanen • Ontginning en gebruik mariene hulpbronnen
ESRS E4	Biodiversiteit en ecosystemen	• Directe drukfactoren biodiversiteitsverlies	<ul style="list-style-type: none"> • Klimaatverandering • Verandering in gebruik land, zoet water en zee • Directe exploitatie • Invasieve exoten • Verontreiniging • Overig
		• Impact op toestand soorten	Voorbeelden: <ul style="list-style-type: none"> • Populatiegrootte soort • Mondiaal risico uitsterven soort
		• Impact op omvang en toestand ecosystemen	Voorbeelden: <ul style="list-style-type: none"> • Landdegradatie • Verwoestijning • Bodemafdekking
		• Impacts op en afhankelijkheden van ecosysteemdiensten	

4. Voer de materialiteitsanalyse uit

Stel een longlist op

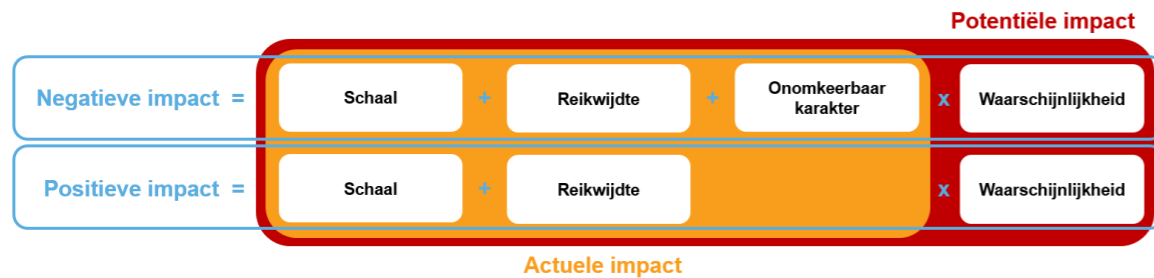
	Milieu	Sociaal	Sociaal	Governance
Onderwerp	Klimaatverandering	Eigen personeel	Consumenten	Zakelijk gedrag
Sub-onderwerp	Energie	Arbeidsvoorwaarden	Informatie	Corruptie
Sub-sub onderwerp		Werktijden	Privacy	

Maak het onderwerp zo concreet mogelijk (waar mogelijk op het laagste niveau; 'sub-sub onderwerp'), zodat de uitwerking (in o.a. beleid, doelstellingen en KPI's) makkelijker wordt.

4. Voer de materialiteitsanalyse uit

Van longlist naar shortlist

- Stel op hoofdlijnen vast of de onderwerpen impact en/of financieel materieel kunnen zijn.
- Voor **impact** (materiële) onderwerpen:
 - Beoordeel of de onderwerpen positieve of negatieve impact hebben.
 - Beoordeel de schaal, reikwijdte, onomkeerbaar karakter en waarschijnlijkheid.

- Voor **financieel** (materiële) onderwerpen:
 - Beoordeel per onderwerp of het gaat om een risico of een kans.
 - Beoordeel de kans dat financiële effecten optreden en de potentiële omvang.

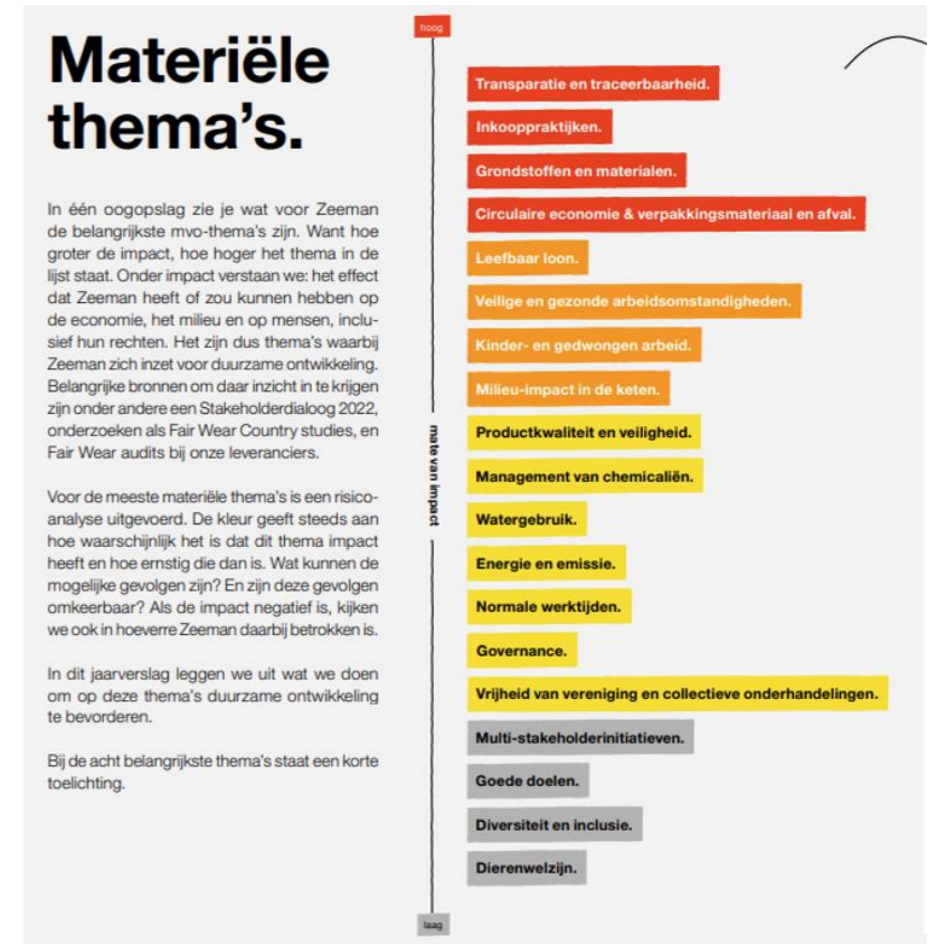

- Stel de **shortlist** op met mogelijk impact en financieel materieel onderwerpen.

4. Voer de materialiteitsanalyse uit

Betrek stakeholders en bepaal definitieve lijst

- **Betrek** groepen **stakeholders** bij de shortlist. Stakeholders kunnen worden geraadpleegd of betrokken via: enquêtes, interviews, workshops, advies panels (Raad van Advies) en/of ronde tafel gesprekken.
- Bepaal **definitieve lijst** materiële onderwerpen:
 - **Rangschik** de onderwerpen naar belangrijkheid op basis van uitkomsten stakeholder betrokkenheid. Maak eventueel onderscheid in uitkomsten interne groepen van stakeholders en externe groepen van stakeholders.
 - Stel een **drempelwaarde** in: Bijvoorbeeld: 8 meest belangrijke onderwerpen zijn materieel.
- Koppel **materiële onderwerpen** aan **ESRS-en** of stel bedrijfsspecifieke rapportage-eisen op.

4. Voer de materialiteitsanalyse uit

Koppelen materiële onderwerpen aan ESRS-en

Materieel onderwerp:

- 1 Project and product quality and control
- 2 Financial performance
- 3 Decarbonisation
- 4 Digitalisation and industrialisation
- 5 Employee recruitment, development and retention
- 7 Health, safety and well-being
- 8 Circularity

Van toepassing zijnde ESRS:

- Geen > Zelf rapportage standaarden ontwikkelen
- ESRS E1: Klimaatverandering
- Geen > Zelf rapportage standaarden ontwikkelen
- ESRS S1: Eigen personeel
- ESRS S1: Eigen personeel
- ESRS E5: Materiaalgebruik & circulaire economie

4. Voer de materialiteitsanalyse uit

Koppelen materiële onderwerpen aan ESRS-en

Belangrijkste
ESRS rapportage-
standaard(en)?

ESRS E1: **Klimaatverandering**

ESRS E2: **Verontreiniging**

ESRS E3: **Water en mariene hulpbronnen**

ESRS E4: **Biodiversiteit en ecosystemen**

ESRS E5: **Materiaalgebruik & circulaire economie**

ESRS S1: **Eigen personeel**

ESRS S2: **Werknemers in de waardeketen**

ESRS S3: **Getroffen gemeenschappen**

ESRS S4: **Consumenten en eindgebruikers**

ESRS G1: **Zakelijk gedrag**

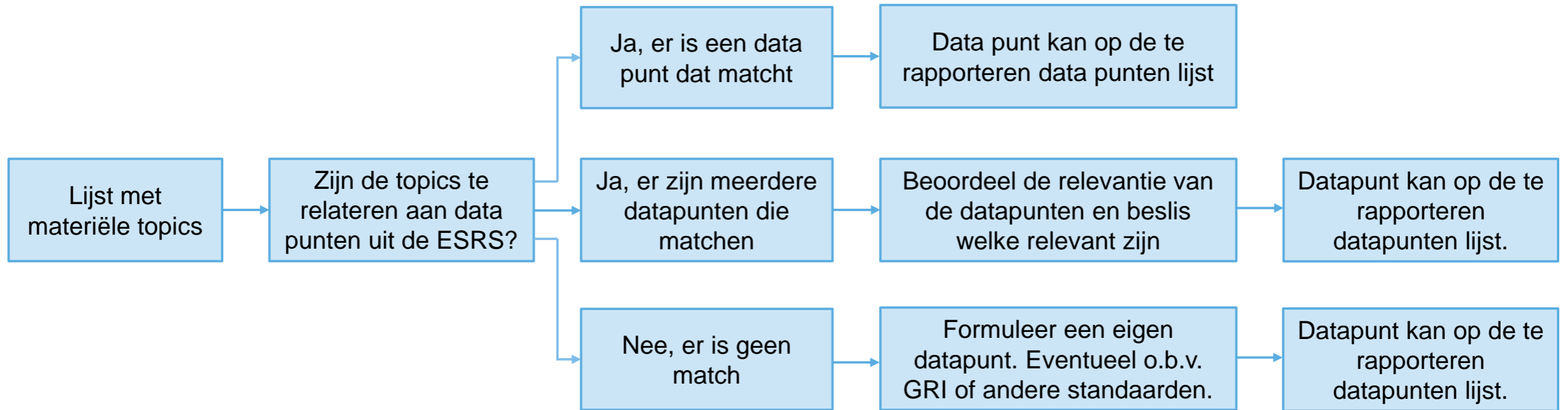
Te nemen stappen in de CSRD-implementatie

- 1 Bepaal niveau van consolidatie
- 2 Breng de waardeketen in kaart
- 3 Bepaal stakeholders en start stakeholder dialoog
- 4 Voer de materialiteitsanalyse uit
- 5 Bepaal de datapunten en stel gaps vast
- 6 Formuleer beleid, doelstellingen en KPI's
- 7 Verzamel data, meet en leg vast
- 8 Rapporteer

5. Bepaal de datapunten en stel gaps vast **Volledige Lijst datapunten beschikbaar**

ESRS	DR	Paragraph	Name	Data Type	Appendix C (SFDR + PILLAR 3 + Benchmark + CL)	V [Voluntary]
G1	G1-1	10a	Description of the mechanisms for identifying, reporting and investigating concerns about unlawful behaviour or behaviour in contradiction of its code of conduct or similar internal rules	narrative		
G1	G1-1	10 b	No policies on anti-corruption or anti-bribery consistent with United Nations Convention against Corruption are in place	semi-narrative	SFDR	
G1	G1-1	10 b	Timetable for implementation of policies on anti-corruption or anti-bribery consistent with United Nations Convention against Corruption	narrative		
G1	G1-1	10 c	Disclosure of safeguards for reporting irregularities including whistleblowing protection	narrative		
G1	G1-1	10 d	No policies on protection of whistle-blowers are in place	semi-narrative	SFDR	
G1	G1-1	10 d	Timetable for implementation of policies on protection of whistle-blowers	narrative		
G1	G1-1	10 e	Undertaking is committed to investigate business conduct incidents promptly, independently and objectively	semi-narrative		
G1	G1-1	10 f	Policies with respect to animal welfare are in place	semi-narrative		
G1	G1-1	10 g	Information about policy for training within organisation on business conduct	narrative		
G1	G1-1	10 h	Disclosure of the functions that are most at risk in respect of corruption and bribery	narrative		
G1	G1-1	11	Entity is subject to legal requirements with regard to protection of whistleblowers	semi-narrative		V
G1	G1-2	14	Description of policy to prevent late payments, especially to SMEs	narrative		
G1	G1-2	15 a	Description of approaches in regard to relationships with suppliers, taking account risks related to supply chain and impacts on sustainability matters	narrative		
G1	G1-2	15 b	Disclosure of how social and environmental criteria are taken into account for selection of supply-side contractual partners	narrative		
G1	G1-3	18 a	Information about procedures in place to prevent, detect, and address allegations or incidents of corruption or bribery	narrative		
G1	G1-3	18 b	Investigators or investigating committee are separate from chain of management involved in prevention and detection of corruption or bribery	semi-narrative		
G1	G1-3	18 c	Information about process to report outcomes to administrative, management and supervisory bodies	narrative		
G1	G1-3	19	Disclosure of plans to adopt procedures to prevent, detect, and address allegations or incidents of corruption or bribery in case of no procedure	narrative		
G1	G1-3	20	Information about how policies are communicated to those for whom they are relevant (prevention and detection of corruption or bribery)	narrative		
G1	G1-3	21 a	Information about nature, scope and depth of anti-corruption or anti-bribery training programmes offered or required	narrative		
G1	G1-3	21 b	Percentage of functions-at-risk covered by training programmes	Percent		
G1	G1-3	21 c	Information about members of administrative, supervisory and management bodies relating to anti-corruption or anti-bribery training	narrative		
G1	G1-3	AR 7	Disclosure of an analysis of its training activities by, for example, region of training or category	narrative		V
G1	G1-3	AR 8	Prevention and detection of corruption or bribery - anti-corruption and bribery training table	Table		
G1	G1-4	24 a	Number of convictions for violation of anti-corruption and anti- bribery laws	Integer	SFDR	
G1	G1-4	24 a	Amount of fines for violation of anti-corruption and anti- bribery laws	Monetary	SFDR	
G1	G1-4	25 a	Number of confirmed incidents of corruption or bribery	Integer		V
G1	G1-4	25 a	Information about nature of confirmed incidents of corruption or bribery	narrative		V
G1	G1-4	25 d	Information about details of public legal cases regarding corruption or bribery brought against undertaking and own workers and about outcomes of such cases	narrative		V
G1	G1-4	25 b	Number of confirmed incidents in which own workers were dismissed or disciplined for corruption or bribery-related incidents	Integer		V
G1	G1-4	25 c	Number of confirmed incidents relating to contracts with business partners that were terminated or not renewed due to violations related to corruption or bribery	Integer		V
G1	G1-4	25 d	Details of public legal cases			V

5. Bepaal de datapunten en stel gaps vast

Gap-analyse: Stel vast wat er wel en niet in de onderneming aanwezig is, o.a. aan beleid en data.

5. Datapunten en gap-analyse

Voorbeeld rapportage onderwerpen

ESRS E2 Verontreiniging

De emissies van de onderneming naar lucht: preventie, bestrijding en reductie van die emissies.

Rapportage over o.a.:

- Beleid.
- Risico's en kansen.
- Doelen: vermijden, reduceren, herstellen.
- Financiële effecten.
- Emissies.
- Wijze van meten, berekenen.
- Wijzigingen in de tijd.

ESRS E1 Klimaatverandering

De invloed van de onderneming op klimaatverandering.

Rapportage over o.a.:

- Beleid.
- Risico's en kansen.
- Broeikasgasemissies.
- Doelen.

ESRS S3 Getroffen gemeenschappen

Wijze waarop de onderneming van invloed is op gemeenschappen.

Rapportage over o.a.:

- Beleid.
- Risico's en kansen.
- Processen om te overleggen.
- Herstelprocessen.
- Klachtenmechanismen
- Doelen.

Te nemen stappen in de CSRD-implementatie

- 1 Bepaal niveau van consolidatie
- 2 Breng de waardeketen in kaart
- 3 Bepaal stakeholders en start stakeholder dialoog
- 4 Voer de materialiteitsanalyse uit
- 5 Bepaal de datapunten en stel gaps vast
- 6 Formuleer beleid, doelstellingen en KPI's
- 7 Verzamel data, meet en leg vast
- 8 Rapporteer

6. Formuleer beleid, doelstellingen en KPI's

Voorbeeld uitwerking

ESG-onderwerp	Milieu	Milieu	Sociaal	Sociaal
ESRS	E1 Klimaatverandering	E3 Water en mariene hulpbronnen	S1 Eigen personeel	S2 Werknemers in de waardeketen
Sub onderwerp ESRS / materieel onderwerp	Energie	Water	Gelijke behandeling en kansen voor iedereen	Arbeidsrechten
Sub-sub onderwerp / materieel onderwerp (alt.)	Energiegebruik hoofdkantoor	Waterverbruik	Diversiteit in personeelsbestand	Mensenrechten bij leveranciers
Beleid	Klimaatbeleid	Waterbeleid	Diversiteitsbeleid	Mensenrechtenbeleid
Doelstelling	Verminderen energiegebruik hoofdkantoor	Verminderen waterverbruik	Gelijke verdeling man/vrouw	Meldpunt voor mensenrechtenschendingen
KPI	X% reductie elektriciteitsverbruik per 202X	X% reductie waterverbruik per 202X	X%/Y% per 202X	Meldpunt ingericht en actief per 202X
				

Te nemen stappen in de CSRD-implementatie

- 1 Bepaal niveau van consolidatie
- 2 Breng de waardeketen in kaart
- 3 Bepaal stakeholders en start stakeholder dialoog
- 4 Voer de materialiteitsanalyse uit
- 5 Bepaal de datapunten en stel gaps vast
- 6 Formuleer beleid, doelstellingen en KPI's
- 7 Verzamel data, meet en leg vast
- 8 Rapporteer

7. Verzamel data, meet en leg vast

Kwalitatieve kenmerken informatie

- **Relevant**
- Getrouwe weergave: **Volledig, onpartijdig en nauwkeurig.**
- **Vergelijkbaar:**
 - met voorgaande perioden; en
 - met andere ondernemingen
- **Consistent:** Onderneming en anderen gebruiken van periode op periode, dezelfde methoden.
- **Controleerbaar:** informatie zelf, of de gebruikte input waarvan deze is afgeleid.
- **Begrijpelijk:** helder en beknopt.

En verder:

- **Duidelijkheid** over schattingen, aannames en onzekerheden.
- **Belangrijke gebeurtenissen** na de rapportageperiode en voor publicatie worden **in het verslag opgenomen.**
- Indien er sprake is van **fouten** in voorgaande perioden worden deze **gecorrigeerd en toegelicht.**
- Gevoelige of **vertrouwelijke informatie** hoeft **niet** te worden gerapporteerd.
- Leg data vast in een adequaat informatiesysteem.

7. Verzamel data, meet en leg vast

Inrichten van een proces

- Het inrichten van een ESG data proces gaat met dezelfde mate van nauwkeurigheid als bij een financieel proces.

Verzamelen van de juiste data

- Ontwerp een proces om de data te verzamelen.
- Vergroot de betrouwbaarheid van de data door na te denken over vergelijkbaarheid, fouten en consistentie.

Vaststellen wat gerapporteerd moet worden

- Kijk vanuit de materialiteitsanalyse en ESRS-en wat gerapporteerd moet worden.

Kiezen van tooling

- Zorg voor de juiste technologische ondersteuning om te meten.

Te nemen stappen in de CSRD-implementatie

- 1 Bepaal niveau van consolidatie
- 2 Breng de waardeketen in kaart
- 3 Bepaal stakeholders en start stakeholder dialoog
- 4 Voer de materialiteitsanalyse uit
- 5 Bepaal de datapunten en stel gaps vast
- 6 Formuleer beleid, doelstellingen en KPI's
- 7 Verzamel data, meet en leg vast
- 8 Rapporteer

8. Rapporteer

Inhoudsopgave CSRD-jaarverslag

Jaarverslag 2025

Voorwoord directie - *Optioneel*

1. Bedrijf X in 2025

- 1.1 Ontwikkelingen en prestaties
- 1.2 Toekomstige ontwikkelingen
- 1.3 Risico's en onzekerheden
- 1.4

2. Corporate governance verklaring

3. Duurzaamheid

4. Verslag van toezichthoudend orgaan – *Optioneel*

5. Jaarrekening

6. Overige informatie

Jaarverslag 2025

3. Duurzaamheid

3.1 Algemene informatie (ESRS 2)

3.2 Milieu informatie

- 3.2.1 EU Taxonomy
- 3.2.2 Klimaatverandering
- 3.2.3 Verontreiniging
- 3.2.4 Water en mariene hulpbronnen
- 3.2.5 Biodiversiteit en ecosystemen
- 3.2.6 Materiaalgebruik en circulaire economie

3.3 Sociale informatie

- 3.3.1 Eigen personeel
- 3.3.2 Werknemers in de waardeketen
- 3.3.3 Getroffen gemeenschappen
- 3.3.4 Consumenten en eindgebruikers

3.4 Governance informatie

- 3.4.1 Zakelijk gedrag

Verplicht

*Indien
materieel*

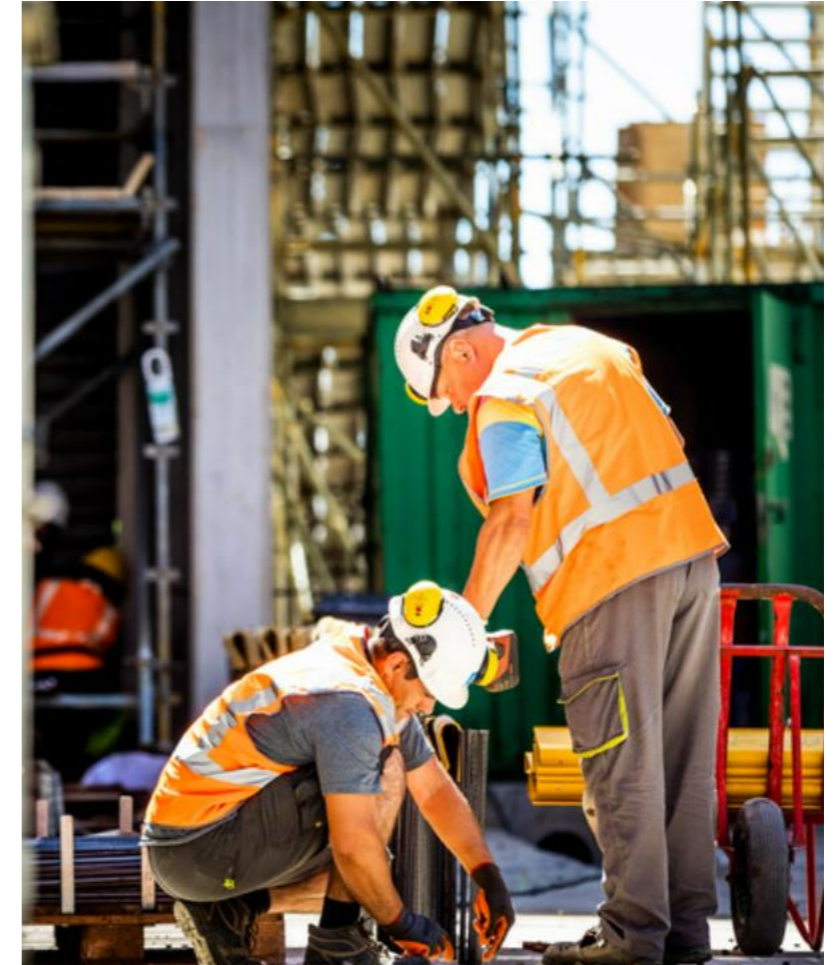
8. Rapporteer

Voorbeeld: Gezondheid en veiligheid

S1 Eigen personeel

- ESRS 2 SBM-2: Belangen en opvattingen van stakeholders.
- ESRS 2 SBM-3: Materiële impacts, risico's en kansen.
- S1-1: **Beleid** ten aanzien van eigen personeel.
- S1-2: Processen om te **overleggen** over impacts.
- S1-3: **Herstelprocessen** en **kanalen** om zorgen kenbaar te maken.
- S1-4: **Acteren op** materiële impacts, mitigeren risico's en benutten kansen.
- S1-5: **Doelen**.

- S1-14: **Veiligheids- en gezondheidsmaatstaven:**
 - Percentage vallend onder het beheersysteem gezondheid en veiligheid op het werk.
 - Aantal sterfgevallen als gevolg van arbeidsongevallen en beroepsziekten.
 - Aantal en percentage arbeidsongevallen.
 - Aantal gevallen van beroepsziekten.
 - Aantal dagen verzuim door letsel en beroepsziekten.

8. Rapporteer Wat is een jaarverslag?

Wat is een jaarverslag wel?

- Een **communicatiemiddel**.
- Relevant, **eerlijk**, vergelijkbaar, **controleerbaar** en begrijpelijk.

NIEUWS | 03 november 2023

ASML wint Sijthoff-prijs voor beste verslaggeving

Leestijd van ongeveer 1 minuut

Chipmachinefabrikant ASML uit Veldhoven won de FD Henri Sijthoff-prijs 2023 in de belangrijkste categorie 'AEX'. Ook PostNL en Alliander werden beloond voor hun wijze van verslaggeving.

ASML, dat met de ceo en cfo twee registeraccountants in de top kent, wint de Sijthoff-prijs voor de eerste keer. Cfo Roger Dassen nam de prijs in ontvangst. Volgens het FD ziet de jury van de prijs de laatste jaren verbetering in de communicatie van ASML en was het bedrijf daarom al eerder genomineerd. Een nieuwe ronde verbeteringen gaf dit jaar de doorslag.

ASML legt goed uit wat ze doen en slaagt erin de markttrends duidelijk te schetsen, zo stelt de jury. Ook geeft het technologiebedrijf veel aandacht aan de maatschappij en duurzaamheid. Tegelijk kan de risicoparagraaf beter en geeft ASML maar een minimale uitleg over China. Mede onder druk van de VS heeft de Nederlandse regering inmiddels exportrestricties ingesteld voor chipmachines die naar China gaan. Daar had ASML meer over mogen melden, aldus de jury.

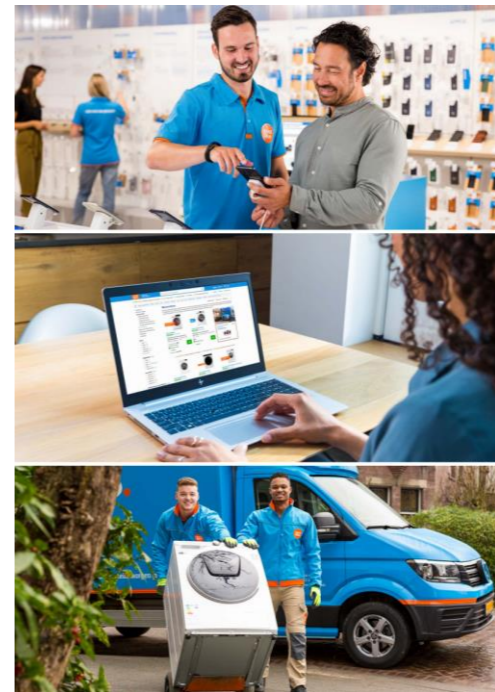
PostNL en Alliander

Winnaar in de categorie 'overig beursgenoteerd' is PostNL, mede door een uitgebreide toelichting over de strategie en het ver doorgevoerde stakeholderdenken van het post- en pakketbedrijf.

Alliander wint de Sijthoff-prijs bij de niet-beursgenoteerde bedrijven, dankzij de heldere taal en het benoemen van dilemma's. Het energienetwerkbedrijf verwerkt maatschappelijk verantwoord ondernemen goed in zijn verhaal en besteedt bovengemiddeld aandacht aan veiligheid, meent de jury.

Wat is een jaarverslag niet?

- Een **reclamefolder**.
- 'Window dressing' of 'green washing'.

03.

THE COOLBLUE STORY.

Anything for a smile.

Coolblue is a unique online electronics and energy retailer with an obsessive focus on customer satisfaction. By integrating our website, app, own customer service, our 22 physical stores, and our own delivery and installations services, we build leading market positions in consumer electronics and energy in the Netherlands, Belgium, and Germany.

5.

Aan de slag met CSRD: Onze aanbevelingen

Wat betreft proces:

- Laat je inspireren: kijk naar concurrenten en best practices in de markt.
- Beleg een verkenningsbijeenkomst met je belangrijkste (interne) stakeholders.
- Zorg voor interne betrokkenheid en support.
- Vraag advies en laat je begeleiden.
- Formeer een werkgroep.
- Zet de stappen.

Te nemen stappen:

1. Bepaal niveau van consolidatie.
2. Breng de waardeketen in kaart.
3. Bepaal stakeholders en start stakeholder dialoog.
4. Voer de materialiteitsanalyse uit.
5. Bepaal de datapunten en stel gaps vast.
6. Formuleer beleid, doelstellingen en KPI's.
7. Verzamel data, meet en leg vast.
8. Rapporteer.

Over Flynth

2023

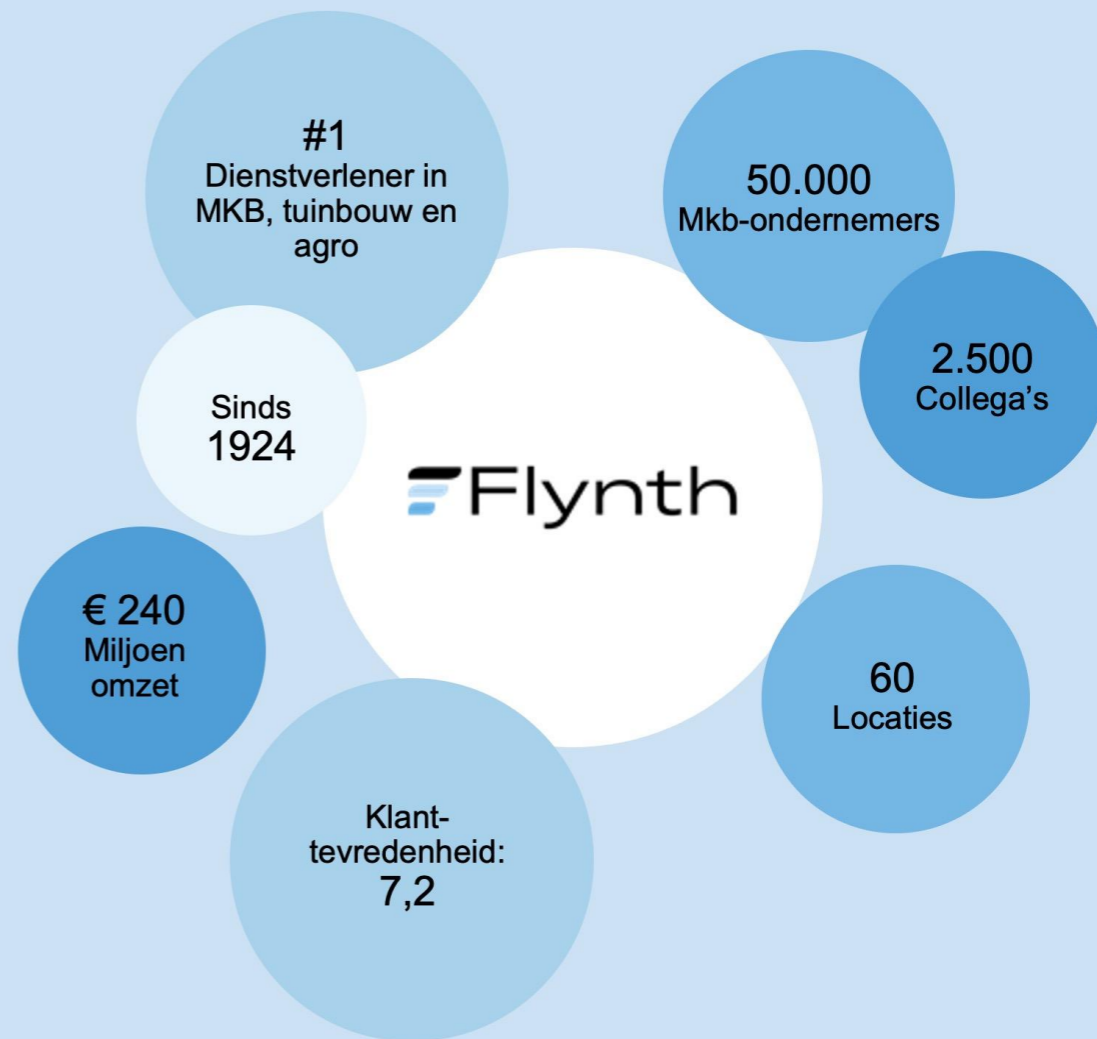
Flynth is Nederlands' grootste adviseur en accountant voor het midden- en kleinbedrijf

Flynth is Nederlands' grootste adviseur en accountant voor het midden- en kleinbedrijf. Flynth stimuleert ondernemers om het maximale te halen uit hun ondernemerschap. We voorzien hen vroegtijdig van de juiste cijfers en geven daar het beste advies bij, gericht op de toekomst. Onze diepgaande branche kennis leidt tot vernieuwende inzichten en praktisch perspectief. Flynth is er voor de ondernemer én de onderneming in alle levensfasen.

Flynth in cijfers

Daarom Flynth

Landelijke expertise

Kwalitatief advies

Regionaal geworteld

Diepgaande sector kennis

Alles onder één dak

De winst van Flynth gaat terug naar maatschappij en medewerkers

**Flynth. Het beste advies
dat we je kunnen geven.**